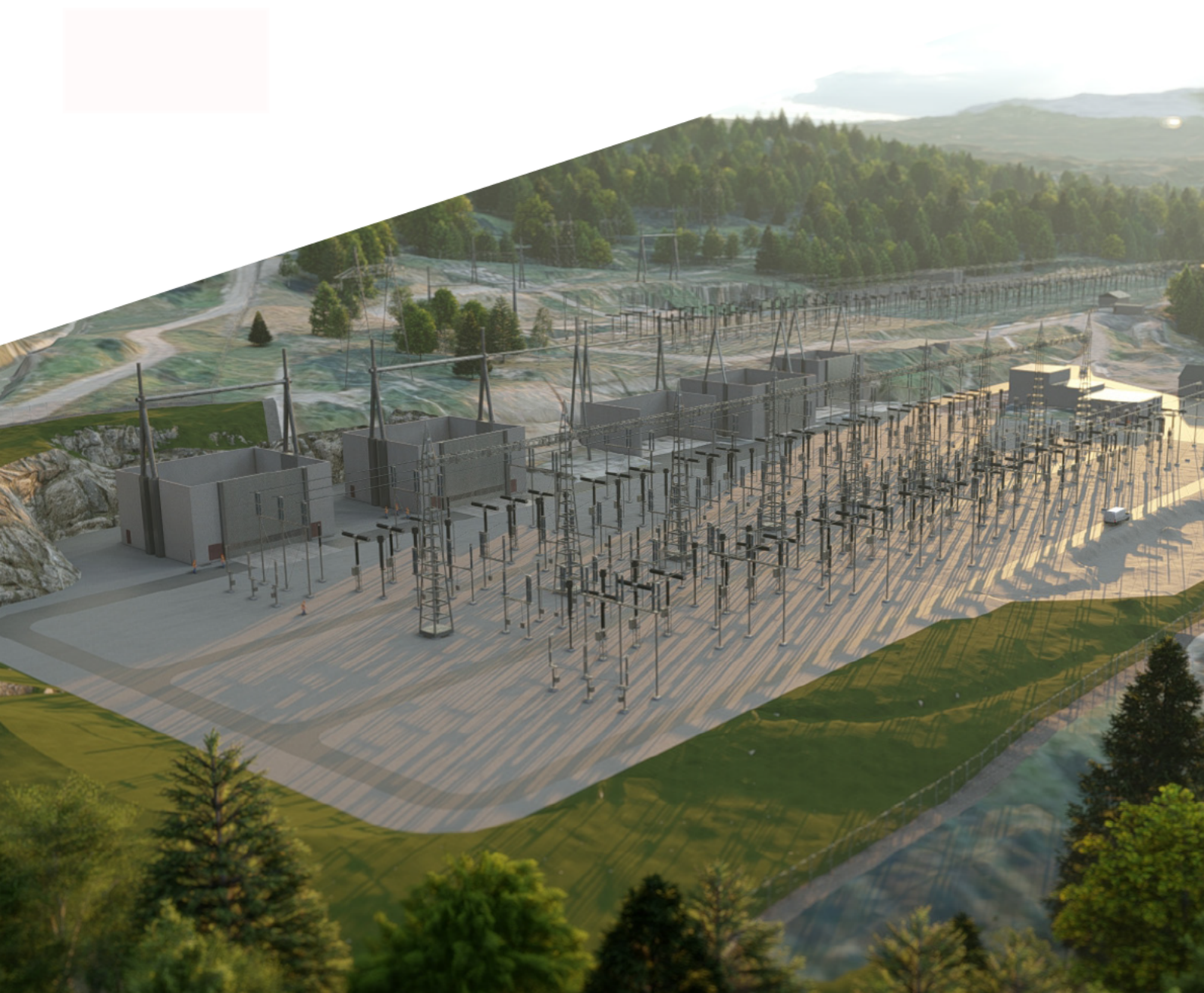

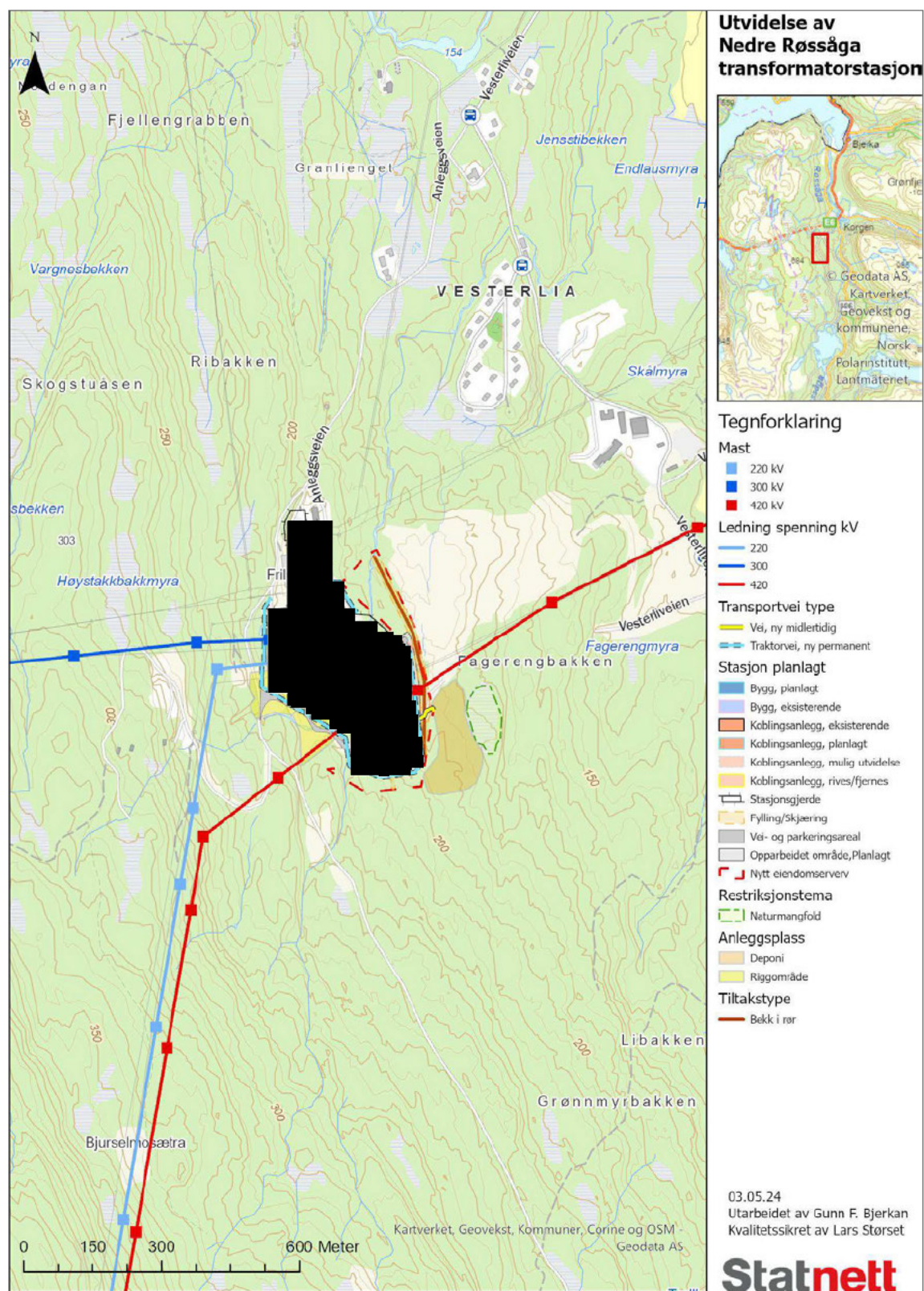
Konsesjonssøknad

Nedre Røssåga transformatorstasjon

Ombygging og utvidelse

Mai 2024

Oversiktskart med omsøkte tiltak.

Forord

Statnett SF søker herved om konsesjon, ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse for å utvide Nedre Røssåga transformatorstasjon, justere ledningsinnføringer til transformatorstasjonen og rive anlegg som ikke skal benyttes.

Prosjektet vil berøre Hemnes kommune i Nordland fylke.

Konsesjonssøknaden oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som behandler den i henhold til gjeldende lovverk, og sender den på høring.

Høringsuttalelser sendes til:

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO
e-post: nve@nve.no

Saksbehandler i NVE: Ingrid Maria Bik, imbi@nve.no

Spørsmål til Statnett vedrørende søknad og konsekvensutredning kan rettes til:

Funksjon/stilling	Navn	Tlf. nr.	e-post
Prosjektleder	Halvard D. Thommesen	992 71 983	halvard.thommesen@statnett.no
Grunn- og rettighetsservv	Alf Roar Eidesmo	975 62 230	alf.eidesmo@statnett.no
Areal- og miljørådgiver	Lars Størset	906 88 740	lars.storset@statnett.no

Informasjon om prosjektet og om Statnett finnes på Internettadressen: <http://www.statnett.no>

Oslo, mai 2024

Lars Peter Myklebust
Prosjekteier

Dokumentet er elektronisk godkjent

Sammendrag

Strøm er en forutsetning for et velfungerende samfunn og verdiskaping. Betydningen av en pålitelig strømforsyning blir enda større i en hverdag som blir mer digital og hvor krav til mer klimavennlig energibruk vil innebære at vi bruker elektrisitet i flere deler av samfunnet. Det er Statnetts oppgave å møte fremtidens kraftbehov ved å bidra til en koordinert utvikling av kraftsystemet, samt å gjøre riktige investeringer til rett tid. Vi er også ansvarlig for den løpende driften av kraftsystemet. Myndighetene krever at både utvikling- og drift skal foregå på en samfunnsøkonomisk rasjonell måte.

Nedre Røssåga transformatorstasjon er stor med mange bryterfelt og spenningsnivåer. Deler av anlegget begynner å nærme seg forventet teknisk levealder. I den sammenheng planlegges det for endring (nedbygging) av noen spenningsnivå, samtidig som transformorkapasiteten reinvesteres i sammenheng med utvidelse av 420 kV apparatanlegget. Dette vil legge til rette for en god utnyttelse av sentralnettet og sørge for at det er lagt til rette for videre utvikling av stasjonen og industrien i området.

Det er vurdert flere konsept for utvidelser ved stasjonen, og Statnett mener at den beste løsningen er å bygge om samt å utvide Nedre Røssåga stasjon i retning sør. Det søkes om å bygge to nye transformatorsjakter og fire nye bryterfelt.

Det er mulig utvidelsesareal for eventuelle fremtidige utvidelser i stasjonen, dersom behovet skulle oppstå.

Planene vil medføre ubetydelige til små konsekvenser for alle fagtema. Anlegget planlegges i forlengelsen av eksisterende transformatorstasjon og deler av anlegget blir plassert på arealer som allerede er opparbeidet.

Innholdsfortegnelse

1. GENERELLE OPPLYSNINGER.....	7
1.1. PRESENTASJON AV TILTAKSHAVER	7
2. OMSØKTE TILTAK ETTER ENERGI- OG OREIGNINGSLOVA	7
2.1. SØKNAD OM KONSESJON	7
2.1.1. <i>Eier og driftsansvarlig</i>	8
2.2. SØKNAD OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE	8
2.2.1. <i>Tillatelse til adkomst i og langs ledningstrasé</i>	8
2.3. GJELDENDE KONSESJONER OG TILLATELSER ETTER ANNET LOVVERK	8
2.3.1. <i>Eksisterende konsesjon etter energiloven</i>	8
2.3.2. <i>Eksisterende tillatelser etter annet lovverk</i>	8
2.4. SAMTIDIGE SØKNADER OG NØDVENDIGE TILLATELSER ETTER ANNET LOVVERK	8
2.4.1. <i>Undersøkelser etter lov om kulturminner</i>	8
2.4.2. <i>Forhold til naturmangfoldloven</i>	9
2.4.3. <i>Forhold til vannressursloven</i>	9
2.4.4. <i>Forhold til plan- og bygningsloven</i>	9
2.4.5. <i>Kryssing av veier</i>	9
2.4.6. <i>Forhold til forurensningsloven</i>	9
2.4.7. <i>Vern av telenettet</i>	9
2.5. FRAMDRIFTSPPLAN	9
3. BESKRIVELSE AV OMSØKTE TILTAK.....	9
3.1. KRAFTLEDNINGER OG KABLER	10
3.2. STASJONSOMRÅDET	11
3.3. TRANSFORMATOR OG KOBLINGSANLEGG	11
3.4. BRYTERFELT OG APPARATANLEGG	12
3.5. RIVING	12
3.6. BYGNINGER	12
3.7. OLJEGRUBER OG OLJEUTSKILLER	12
3.8. BRANNBEREDSKAP	12
3.9. VEIER	12
3.10. MASSEUTTAK OG MASSELAGRING	12
3.11. RIGG- OG ANLEGGSPLASSE OG LANDINGSPLASSE FOR HELIKOPTER	13
3.12. SKREDVOLL, FLOMVERN ELLER LIKNENDE	13
3.13. ANLEGG FOR OVERVANNSHÅNDTERING	13
4. BEGRUNNELSE FOR SØKNADEN	13
4.1. PROSJEKTUTLØSENDE BEHOV	13
4.2. MULIGHETSSTUDIE	14
4.2.1. <i>Nullalternativet</i>	14
4.2.2. <i>Vurdering av alternative systemløsninger</i>	14
4.3. SAMFUNNSØKONOMISK RASJONALITET	15
5. PLANPROSESS FØR SØKNAD	17
5.1. VURDERTE ALTERNATIVER	17
6. VIRKNINGER FOR MILJØ, NATURRESSURSER OG SAMFUNN	18
6.1. AREALBRUK	18
6.2. BEBYGGELSE OG BOMILJØ	18
6.3. INFRASTRUKTUR	19
6.4. FRILUFTSLIV OG REKREASJON	19
6.5. LANDSKAP OG KULTURMINNER	19
6.6. NATURMANGFOLD	20
6.7. VASSDRAG OG VANNRESSURSLOVEN	21
6.8. ANDRE NATURRESSURSER	22

6.9.	SAMISKE INTERESSER OG REINDRIFT	23
6.10.	SAMFUNNSINTERESSER	24
6.11.	LUFTFART OG KOMMUNIKASJONSSYSTEMER	24
6.12.	FORURENSNING, KLIMA OG MILJØMESSIG SÅRBARHET	24
7.	SIKKERHET OG BEREDSKAP	26
7.1.	VURDERINGER OG TILTAK	26
7.2.	FLOM- OG SKREDFARE	26
7.2.1.	<i>Sikkerhetsnivå for flom og skred</i>	26
7.2.2.	<i>Tiltak for å sikre anlegget</i>	27
7.2.3.	<i>Personsikkerhet</i>	27
8.	OFFENTLIGE OG PRIVATE TILTAK	27
8.1.	ANDRE PLANER I OMRÅDET	27
9.	INNVIRKNING PÅ PRIVATE INTERESSER	27
9.1.	ERSTATNINGSPRINSIPPER	27
9.2.	BERØRTE EIENDOMMER, GRUNNEIERE OG RETTIGHETSHAVERE	28
9.3.	OM RETTIGHETER TIL DEKNING AV JURIDISK OG TEKNISK BISTAND	28
10.	REFERANSER	29
10.1.	LOVER OG FORSKRIFTER	29
10.2.	FAGRAPPORTER OG VEILEDERE	29
10.3.	DATABASER	29
11.	VEDLEGG	30

1. Generelle opplysninger

1.1. Presentasjon av tiltakshaver

Statnett SF (org.nr. 962986633) er systemansvarlig nettselskap, og som har ansvaret for å koordinere produksjon og forbruk i kraftsystemet. Strøm kan ikke lagres, og må brukes i det øyeblikket den produseres. Derfor må det til enhver tid være balanse mellom forbruk av og tilgang til elektrisitet.

Statnett eier og driver dessuten store deler av det sentrale norske kraftnettet (transmisjonsnettet) og den norske delen av ledninger og sjøkabler til utlandet. Transmisjonsnettet er en sentral del av samfunnets infrastruktur. Det å planlegge og bygge ut nettet i takt med behov og samfunnsøkonomisk lønnsomhet er en av Statnetts hovedoppgaver. Gjennom en effektiv utvikling av nettet er målet å bidra til økt verdiskaping, legge til rette for reduserte klimagassutslipp og bevare en trygg strømforsyning.

Statnett eies av staten og er organisert etter Lov om statsforetak. Olje- og energidepartementet representerer staten som eier.

Prosjektleder i Statnett er Halvard Thommesen. Se kontaktinformasjon side 3.

2. Omsøkte tiltak etter energi- og oreigningslova

2.1. Søknad om konsesjon

Statnett søker i henhold til energiloven § 3-1 om konsesjon for bygging og drift av følgende elektriske anlegg:

- ■ nye transformatorsjakter
- ■ ny transformator med omsetning på 420(■)/■ kV og ytelse på ■.
- Flytting av transformator ■ til ny sjakt (omsetning på 420(■)/■ kV og ytelse på ■).
- To nye 420/■ kV bryterfelt i forlengelsen av eksisterende apparatanlegg tilknyttet de nye transformatorene
- Ett bryterfelt i forlengelsen av eksisterende apparatanlegg til forsyning av Fortescues ammoniakfabrikk i Korgen
- Ett reserve bryterfelt i forlengelsen av eksisterende apparatanlegg
- Nødvendig høyspennings apparatanlegg

Anleggene er nærmere beskrevet i kapittel 3. Lokalisering av anleggene er vist på kart (figur 1/vedlegg 1).

Statnett søker i henhold til energiloven § 3-1 om konsesjon for etablering av følgende permanente hjelpeanlegg:

- Massedeponi for ca. 91 000 m³ anbragte fjellmasser og 10 000 m³ anbragte blandede løsmasser (morene, sand, grus og jord) rett øst for det nye anlegget
- Nødvendige riggområder, anleggsplasser, adkomster, møte- og snuplasser for drift av anleggene

Veianleggene og anleggsplassene er vist på søknadskart (figur 1/vedlegg 1 og 2). Anleggsarbeidet og transportopplegget er omtalt nærmere i kapittel 3.

I tillegg til etablering og/eller bruk av permanente anlegg for transport (veier og baseplasser) vil det være behov for noe kjøring i terrenget – i og utenfor klausuleringsbeltet for ledningen. Det kan stedvis bli nødvendig med noe graving og tilrettelegging for å muliggjøre terrengtransporten.

Det vil også bli aktuelt å opparbeide midlertidige riggplasser for plassering av trommel og vinsj i anleggsperioden, i den forbindelse kan det bli aktuelt med bruk av eksterne masser, plater eller lignende som midlertidig terrengforsterkning.

2.1.1. Eier og driftsansvarlig

Statnett eier transmisjonsnettet i Nedre Røssåga transformatorstasjon. Linea eier regionalnettet i transformatorstasjonen (132 kV). Statkraft eier et produksjonsfelt på stasjonen i 420 kV-anlegget. Det er kun Statnett sine anlegg som omfattes av denne søknaden. Statnett vil også eie det nye 420 kV bryterfeltet.

2.2. Søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Statnett ønsker å oppnå frivillige avtaler med alle berørte grunneiere, men søker uansett om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse. Det er Statkraft og Statskog som eier arealene som blir berørt. I tillegg berøres et reinbeitedistrikt som det ikke har vært mulig å få inngått avtale med.

Begge grunneierne er positive til å inngå avtale med Statnett om avståelse av eiendom, men ingen av de ønsker å signere på en avtale før konsesjon er gitt og det eksakte arealbehovet er avklart. Dette vil først være klart etter detaljplanlegging av anlegget i forbindelse med utarbeidelse av MTA-plan.

Prosjektet ligger innenfor reinbeitedistriktet til Nedre Røssåga/Toven som berørt rettighetshaver. Statnett er i dialog med distriktet og vil følge opp med informasjon om tiltaket og kartlegge mulige konsekvenser for reindriften.

Selv om det søkes om ekspropriasjon vil Statnett ha en ambisjon om å oppnå avtaler med både grunneiere og rettighetshavere.

2.2.1. Tillatelse til adkomst i og langs ledningstrasé

I planleggingsfasen gir oreigningslova § 4 rett til atkomst for "mæling, utstikking og andre førehandsundersøkingar til bruk for eit påtenkt oreigningsinngrep". Statnett vil i tråd med loven varsle grunneier og rettighetshavere før slike aktiviteter igangsettes.

I bygge- og driftsfasen vil enten minnelige avtaler, tillatelse til forhåndstiltredelse eller ekspropriasjonsskjønn gi tillatelse til atkomst til ledningstraseen

Bruk av private veier vil også løses gjennom minnelige forhandlinger med eier. Statnetts søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse omfatter også transportrettigheter, i tilfelle minnelige avtaler ikke oppnås.

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag § 4 første ledd bokstav e, gir Statnett tillatelse til motorferdsel i utmark i forbindelse med bygging og drift av ledningsanlegg.

2.3. Gjeldende konsesjoner og tillatelser etter annet lovverk

2.3.1. Eksisterende konsesjon etter energiloven

Statnetts konsesjon til Nedre Røssåga transformatorstasjon ble gitt 21.02.2019 (NVE ref. 201203690-184). Statnetts konsesjon til ledningsinnføringer inn til transformatorstasjonen ble gitt 22.10.2015 (NVE ref. 201203690-129).

Linea tok over mesteparten av 132 kV-anlegget fra Statnett i 2019.

2.3.2. Eksisterende tillatelser etter annet lovverk

Det er ingen tillatelser etter andre lovverk tilknyttet transformatorstasjonen.

2.4. Samtidige søknader og nødvendige tillatelser etter annet lovverk

2.4.1. Undersøkelser etter lov om kulturminner

Behov for registreringer av stasjonsområder samt ledningstraseer, mastepunkter, transportveier og rigg-/vinsjeplasser vil bli avklart med kulturminnemyndighetene, slik at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 8 og 9 oppfylles før anleggsstart. Eventuelle funn av kulturminner kan gjøre det nødvendig å justere masteplasser og kabeltrasé.

2.4.2. Forhold til naturmangfoldloven

Forholdet til naturmangfoldlovens §§ 8-10 er håndtert i søknaden. Det legges frem kunnskapsgrunnlag om naturmangfoldet langs kraftledningen som grunnlag for en beslutning, det er foreslått avbøtende tiltak som skal sørge for at føre-var-prinsippet overholdes og det er vurdert om tiltaket vil øke den samlede belastningen på økosystemene som blir berørt.

Ingen av de konsesjonssøkte trasealternativene eller stasjonsanleggene berører områder vernet, eller foreslått vernet etter naturmangfoldloven.

2.4.3. Forhold til vannressursloven

Bygging av anlegget krever lukking av en bekk som ble lagt i kanal rundt eksisterende anlegg i forbindelse med utvidelse av transformatorstasjonen i 2015-16. Det må avklares om dette tiltaket er konsesjonspliktig etter vannressursloven.

2.4.4. Forhold til plan- og bygningsloven

Forskrift om konsekvensutredninger stiller krav om konsekvensutredning for store kraftledningsprosjekt. Kraftledninger og jord- og sjøkabler med spenning 132 kV eller høyere, og en lengde på mer enn 15 km skal meldes og konsekvensutredes. Disse kriteriene er ikke gjeldende for dette prosjektet.

2.4.5. Kryssing av veier

Statnett vil om nødvendig søke vedkommende eier om tillatelse til kryssing av eller nærføring med eksisterende veier i henhold til forskrift om saksbehandling og ansvar ved legging og flytting av ledninger over, under og langs offentlig veg.

2.4.6. Forhold til forurensningsloven

Tiltaket krever gravearbeider i et område hvor det er kartlagt lett forurenset grunn. Det vil bli utarbeidet en tiltaksplan som vil bli sendt til Hemnes kommune for godkjenning før gravearbeidene starter. Det vil bli gjennomført undersøkelser av eksisterende transformatorsjakter som planlegges sanert. Undersøkelsene kan ikke utføres før disse sjaktene er tatt ut av driften. Basert på funn i disse undersøkelsene vil nødvendige tiltak iverksettes og følges opp mot relevante parter.

2.4.7. Vern av telenettet

Det vil bli gjennomført tiltak for å holde støy og induserte spenninger innenfor akseptable nivå. Hvilke tiltak som er nødvendige, vil bli vurdert nærmere og gjennomført før anlegget settes i drift. Optiske fiberkabler vil ikke bli påvirket av omsøkte tiltak.

2.5. Framdriftsplan

Anleggsarbeidene er antatt å pågå i ca. 2 ½ år etter mottatt og gyldig konsesjon og detaljplan. Statnett ønsker å kunne sette i drift de nye komponentene i Nedre Røssåga transformatorstasjon i 2026/27.

3. Beskrivelse av omsøkte tiltak

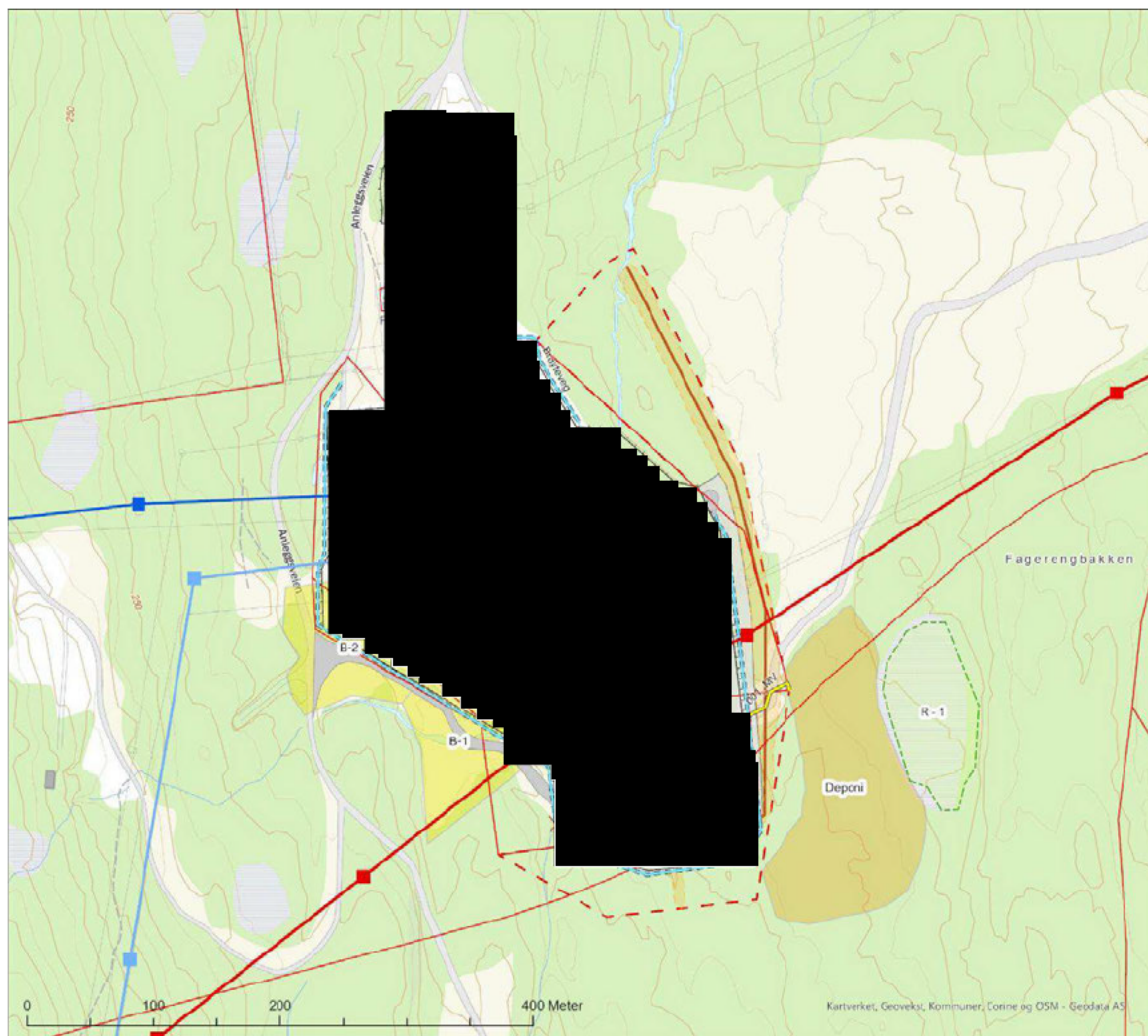
Statnett søker om å fornye og utvide Nedre Røssåga transformatorstasjon, som ligger i Hemnes kommune i Nordland. Transformatorstasjonen er bygd i flere trinn fra midten på 1970-tallet og frem til i dag. Stasjonen ble sist utvidet i 2017 med 420 kV-transformatorer, tilhørende bryterfelter og nytt hus. I 2020 var det havari på en transformator i 300 kV-anlegget, og denne ble erstattet med en ny transformator.

Det søkes om ytterligere utvidelse av anlegget for å få plass til to nye transformatorsjakter og fire nye bryterfelt i 420 kV-anlegget. Tiltaket vil endre teknisk løsning til at transformeringen blir 420/300 – mot 300/300 i dagens anlegg. Overflødige anleggsobjekter skal saneres.

For å kunne utvide anlegget må en bekk legges i rør under apparatanlegget og et stykke nordover langs eksisterende stasjon. Ca. 500 meter av bekken ønskes lukket. Denne bekken ble lagt i åpen

betongkanal ved siste ombygging i 2017. Løsningen har fungert dårlig pga. problemer med ising og oversvømmelser, og det er ønskelig med en løsning som fungerer bedre.

For å få plass til bryterfelter og sjakter må det sprenges ut et areal på ca. 15 dekar. Dette vil gi et masseoverskudd på ca. 91 000 m³ anbragte fyllmasser. I tillegg vil det bli ca. 10 000 m³ anbragte blandede løsmasser (morene, sand, grus og jord). Det søkes om å deponere massene på et areal rett øst for planområdet, rett sør og vest for området der Statkraft anla massedeponi i forbindelse med siste trinn i Røssågutbyggingen. I tillegg er det behov for en del masser til å planere områder langs apparatanlegget og til å fylle igjen røret bekken skal gå i.

Figur 1: Detaljkart Nedre Røssåga transformatorstasjon. Større kart med tegnforklaring i vedlegg 1.

3.1. Kraftledninger og kabler

Det legges 2 nye sett med 132 kV-kabler mellom 132 kV og 420(300) kV-anlegget. Kablene har et tverrsnitt på 2000 mm².

Tabell 1 Tabellen viser nøkkelinformasjon for omsøkte anlegg.

NEDRE RØSSÅGA TRANSFORMATORSTASJON	
AIS / GIS (gasstype)	Luftisolert anlegg (AIS) i forlengelsen av eksisterende transformatorstasjon
Antall og type bryterfelt, spenning (kV)	To transformatorfelt 420 kV Ett 420 kV bryterfelt 420 kV Ett reserve bryterfelt 420 kV Totalt ni bryterfelt 420 kV
Samleskinne (kV)	132 kV doble samleskinner 220 kV koblingsfelt 300 kV doble samleskinner 420 kV doble samleskinner
Transformator / ytelse og omsetning (MVA / MV)	██████████ 420, ██████████
Kompenseringsanlegg, antall / type, ytelse og spenning (MVar, kV)	Dagens ██████████ videreføres uten ytre endringer. Dagens ██████████ videreføres uten endringer.
██████████ bygg (høyde, plassering og m ²)	Dagens anlegg videreføres uten ytre endringer.
Inngjerdet areal (m ²) – (utvidelse/totalt)	Utvidelsen utgjør 15 daa, og totalt areal på ny stasjon blir 105 daa inkl. Lineas anlegg.
Sjakter (høyde, plassering og m ²)	To transformatorsjakter. Plassering mot vest og sør på tomta. Vegghøyde på sjaktene er 11 m. Arealet pr. sjakt er 21*18 m ² , til sammen 760 m ² .

3.2. Stasjonsområdet

Nedre Røssåga transformatorstasjon er bygd i flere trinn fra første idriftsettelse i 1976 frem til 2017. Utvidelsen av anlegget er planlagt i sammenheng med det eksisterende anlegget, men med en utvidelse av stasjonsområdet i retning sør.

3D-skisser av det nye stasjonsanlegget er vist i vedlegg 3.

3.3. Transformator og koblingsanlegg

Det skal bygges to transformatorsjakter for en ny 420, ██████████ kV transformator ██████████, samt eksisterende ██████████ som flyttes og idriftsettes på nytt spenningsnivå. Det etableres stativ for justering av innføring fra endemast til innstrekkestativ.

3.4. Bryterfelt og apparatanlegg

Dagens 420 kV apparatanlegg utvides til totalt åtte felt og ett reservefelt.

Dagens 300 kV apparatanlegg forberedes for fremtidig sanering, det vil være totalt fire felt og tre reservefelt i 300 kV-anlegget.

3.5. Riving

Tre transformatorsjakter skal rives. Sjaktene er sprengt ned i terrenget. Gropene skal fylles igjen og terrenget planeres og gruses opp som oppstillings-/lagerområde. Det vil bli etablert kummer ned til et dreneringssystem for vann, og det er derfor ikke ønskelig å la det gro til på arealet.

Trådsamleskinne (tidligere 220 kV) brukt som koblingsarrangement mellom transformatorer i 300 kV og ■■■ kV apparatanlegg er overflødig og vil bli sanert.

3.6. Bygninger

Det planlegges ingen nye bygninger.

3.7. Oljegruber og oljeutskiller

Det etableres en ny oljeutskiller på stasjonsområdet i tillegg til eksisterende oljeutskiller. Avrenningen samles opp i olje grubene i bunnen av transformatorsjaktene og føres til oljeutskilleren. Avløpet fra oljeutskiller, dvs. rensset vann, går ut i resipienten, dvs. til Jenstibekken.

3.8. Brannberedskap

Det vil bli etablert nødvendig kapasitet inne i anlegget som tilfredsstiller krav og spesifikasjoner for anleggets størrelse. Kum/hydrant for påkobling av brannslanger etableres inne på stasjonsområdet, ved egnet oppstillingssted for brannbil.

3.9. Veier

Adkomsten til anlegget skjer fra avkjøring fra E6 ved Korgfjelltunnelen på Parkveien/Sørfjellveien (FV806), deretter på Korgfjellveien (KV4043), og videre på Sjøtøfta (KV4044) og Anleggsveien (PV4045). I forbindelse med siste utvidelse av trafostasjonen ble det etablert en veg rett sør for anlegget med avkjøring fra Anleggsveien. Første del av vegen benyttes som adkomst til anleggsområdet. Den østligste delen av vegen vil måtte fjernes for å få plass til utvidelsen av anlegget.

Transport i forbindelse med riving av anlegg skjer på interne veger inne på eksisterende stasjonsområde.

Det må etableres en midlertidig veg mellom stasjonsområdet og deponiområdet i øst.

Rundt gjerdet må det etableres en brøytetrase med bredde på 3,5 meter, hvor det skal være mulig å kjøre med traktor.

3.10. Masseuttak og masselagring

Utsprenging av nytt areal for transformatorsjakter og apparatanlegg vil gi ca. 91 000 m³ anbragte fjellmasser og ca. 10 000 m³ anbragte blandede løsmasser (morene, sand, grus og jord). Deler av fjellmassene vil bli knust og benyttet som planum og gjenfyllingsmasser. Overskuddsmasser som kan benyttes videre i andre prosjekter vurderes transportert ut av området. Overskuddsmasser vil bli permanent lagret i et deponi rett øst for stasjonsområdet (se kart og figur).

Plan- og snittegninger av deponiet er vist i vedlegg 3.

Figur 2 Visualisering av den utvidete transformatorstasjonen og med deponiet i bakkant (markert med pil).

3.11. Rigg- og anleggsplasser og landingsplasser for helikopter

Det er planlagt to riggområder for å få plass til anleggsrigg, verkstedhall, oppstillingsplass for anleggsmaskiner, lagring av materiell og utstyr.

Riggområdene er vist i kart i figur 1 og i vedlegg 1 og 2.

3.12. Skredvoll, flomvern eller liknende

Bekken som planlegges lagt i rør er dimensjonert for å kunne håndtere 1000-årsflommer. Der bekken kommer inn mot anlegget fra vest bygges det et innløp som skal hindre vann i å komme inn i apparatanlegget.

3.13. Anlegg for overvannshåndtering

Det er allerede etablert overvannshåndtering for eksisterende anlegg, og overvannshåndteringen i det nye anlegget tilknyttes eksisterende system.

Sør og øst for stasjonsområdet etableres det en lukket bekkeløsning som munner ut i Jensstibekken nordøst for eksisterende tomtehjørne. Dette er en omlegging av eksisterende bekk som går rundt dagens anlegg. Bekken går i dag i en renne på to strekninger, og denne har stadig frosset til om vinteren og ført til oversvømmelser. Overvann vil også dreneres til Jensstibekken. Overvannshåndteringen skal dimensjoneres etter 1000-årsflom.

Vannet som regner inn i transformersjaktene, ledes via oljeavskillere før det slippes ut i resipienten.

4. Begrunnelse for søknaden

4.1. Prosjektutløsende behov

Nedre Røssåga er en stor stasjon med mange bryterfelt og spenningsnivåer. Totalt eier Statnett 14 felt i stasjonen fordelt på 132, 220, 300 og 420 kV. Deler av anlegget begynner å nærme seg forventet levealder. Ved prosjektets oppstart var det planlagt å reinvestere transformator [redacted] og [redacted] som transformerte i serie. På grunn av havari av [redacted] i 2020 ble ny [redacted] 300(420) [redacted] kV

transformator installert på midlertidig plassering uten skallsikring. Da ble gamle [REDACTED] ble tatt ut av drift og kondemnert på grunn av alder og tilstand. Et av formålene med prosjektet er å bygge ny sjakt som vil oppfylle kravene i beredskapsforskriften.

Transformator [REDACTED] (300/[REDACTED] kV) er av eldre dato og bør reinvesteres med det første med økt spenningsnivå på 420 kV, som er Statnetts nye standard spenningsnivå i transmisjonsnettet. Her vil det heller ikke være plass til ny transformator i eksisterende sjakt, og det må bygges ny.

Oljeberedskapen for transformatorene [REDACTED] og [REDACTED] er ikke god, og det er forhøyet risiko for påvirkning av ytre miljø i form av utslipp av olje ved hendelse på disse transformatorene.

Prosjektet omfatter etablering av begge transformatorene [REDACTED] med nye transformatorsjakter permanent tilknyttet 420 og 132 kV, samt å tilrettelegge for en videre utvikling av stasjonen på 420 kV spenningsnivå. Dette er i henhold til Statnetts strategi om forsering av spenningsoppgradering til 420 kV.

Det fremtidige målnettet for Nedre Røssåga er 420/[REDACTED] kV. Tiltakene som omsøkes skal møte målnettet, og transformatorene tilknyttes dermed til 420 kV nå.

I Statnetts områdeplan for Nordland beskrives dagens situasjon for nettet i Nordland og fornyelsesbehovet tilknyttet nytt forbruk og behovet for ny kapasitet (se områdeplan på Statnett.no). Det er mange planer om nytt forbruk i området rundt Nedre Røssåga knyttet til industriutvikling og oppdrett. Vinteren 2024 ble det avsatt kapasitet til en ny ammoniakkfabrikk ca. 15 km fra Nedre Røssåga, og det planlegges derfor at ett av de nye bryterfeltene skal gi kraft til denne. Nordland er overskuddsområde i dag, men dersom nye planer skal tilknyttes vil dette kreve økt produksjon. 90 % av forespurt volum er i området Rana-Nedre Røssåga-Marka.

Omsøkte tilrettelegging for 420 kV, og tilrettelegging for videre utvidelser av 420 kV-anlegget vil muliggjøre raskere tilknytning av nytt forbruk eller produksjon. Frem mot 2040 (i områdeplanens trinn 2) er planene å bedre sammenkoblingen mellom Rana-Nedre Røssåga-Marka med en ny 420 kV-forbindelse, øke nettkapasiteten til og fra Sverige (Nedre Røssåga-Ajaure-Grundfors) og vurdere ytterligere økning av transformatorkapasiteten i Nedre Røssåga.

4.2. Mulighetsstudie

4.2.1. Nullalternativet

Opprinnelig nullalternativ var definert som å reinvestere de to transformatorene [REDACTED] "en til en". Underveis i prosjektet havarte daværende transformator [REDACTED]. Det ble gjort en vurdering av transformatoren [REDACTED], som ble sanert når reservetransformator [REDACTED] ble satt inn. Reservetransformator [REDACTED] ble installert på plate uten skallsikring utenfor den gamle [REDACTED] plassering, og i 2022 ble reservetransformator [REDACTED] erstattet med ny transformator [REDACTED] installert på den samme platen. Planen har vært å drive transformatoren med midlertidig løsning (med avvik fra beredskapsforskriften) frem til ny områdeplan hadde vurdert fremtidig behov for kraftforsyning i området.

Nullalternativet vil dermed bety at anlegget driftes videre med en transformator uten skallsikring [REDACTED], samt at transformator [REDACTED] fortsatt er i drift som i dag, med risiko for utetid på grunn av høy alder. Dette medfører økt risiko for ikke å kunne levere kraft til 132 kV regionalnett.

Valg av nullalternativet vil bety at utvikling av transformatorstasjonen utsettes, noe som vil forsinke mulige industriplaner i området.

Oljeberedskapen for transformatorene [REDACTED] vil ikke bli tilstrekkelig ved nullalternativet.

Alternativet tilfredsstillere ikke forskrifter og regler, utbedrer ikke avvik fra NVE, og omsøkes ikke.

4.2.2. Vurdering av alternative systemløsninger

Som beskrevet i kap. 4.1 og 4.2.1 ble prosjektet utløst av reinvesteringsbehov i eksisterende anlegg, og det ble i utgangspunktet ikke lagt vesentlig vekt på alternative systemløsninger. Parallelt med

planlegging av oppgradering av trafostasjonen ble det arbeidet med en områdeplan for Nordland, og det kom mange planer om industri- og næringsutvikling som vil endre både behovet for kraftproduksjon og behovet for nettkapasitet. Områdeplanen vurderte ulike systemløsninger for Nordland og området Rana – Nedre Røssåga – Marka, og prosjektet fikk et økt og endret omfang.

Det er i utgangspunktet sett på til sammen seks ulike mulige løsninger i tillegg til nullalternativet i en nedvalgsprosess basert på:

- Investeringsbehov
- Miljøpåvirkning
- SHA (sikkerhet, helse og arbeidsmiljø)
- Byggbarhet
- Teknisk løsning
- Gjennomføring
- Hvorvidt den er innenfor konseptvalg.

Det ble deretter vurdert tre ulike alternativer for prosjektet i en mer detaljert analyse.

Tabell 2 Tre alternativ som ble vurdert.

Alternativ	Omfang
Null-alternativet	Skallsikring av [REDACTED] med permanent plassering. Det vurderes ikke som et alternativ å utsette skallsikring. Øvrige investeringer / aktiviteter avventes.
Alt. 1	Nullalternativet + reinvestere [REDACTED] fra 1976, med antatt reinvesteringsbehov i 2026 basert på alder. Plassering av transformatorene tar hensyn til forventet videre utvikling av 420 kV i stasjonen.
Alt. 2	Alt 1 + sette av plass for utvidelser av 420 kV anlegget. Gjennomføre tiltak som er krevende å gjennomføre senere med anlegg i drift nært på, som sprengning, grave og planere, ev. bygge kulverter.
Alt. 3	Alt 2 + forskuttere mer for utvidelse av 420 kV anlegget, inkl. bygge ekstra bryterfelter

Det er vurdert muligheter med ulikt omfang, fra utskifting av enkeltkomponenter i anlegget til å utvide med tanke på langsiktige markedsanalyser og mulige fremtidige behov. Det ble valgt ett alternativ som videreføres til søknad i tillegg til nullalternativet:

- Nullalternativet – Utsette prosjektet ved å drifte anlegget som det er i dag (med avvik fra kraftberedskapsforskriften) inntil mer modne planer for utviklingen i området er etablert
- Alternativ 1 – Utvide 420kV-anlegget sørover og starte nedbygging av mellomnivå (220kV [REDACTED] kV)

Ut fra behovene i området fremstår alternativ 2 i tabell 2 som mest rasjonelt. Dette tilsvarer Alternativ 1 i tabell 3. Det søkes kun konsesjon for en modifisert og noe redusert variant av denne muligheten.

Null-alternativet beskrives kort i denne søknaden i kap. 4.2.1.

Mulighetsstudien legges ved u.off. (vedlegg 7).

4.3. Samfunnsøkonomisk rasjonalitet

Utløsende behov for anbefalte tiltak i Nedre Røssåga er:

1. Oppfylle dagens krav til sikkerhet iht. beredskapsforskriften: Permanent plassering av transformator [REDACTED] i sjakt, som i dag er midlertidig plassert uten skallsikring. NVE har innvilget midlertidig fravik, basert på informasjon fra Statnett om at skallsikring vil inngå i prosjekt Nedre Røssåga.
2. Reinvestering: Transformator [REDACTED] er moden for utskifting, som følge av teknisk tilstand og alder.
3. Tilrettelegge for økt forbruk: Det er planer om mye nytt forbruk i området. Kapasiteten i transmisjonsnettet er begrensende. Planlagte tiltak i Nedre Røssåga vil gi rundt 80 MW økt

kapasitet til nytt forbruk på [REDACTED] kV på kort sikt, som følge av overgang fra 300 [REDACTED] kV transformering til 420 [REDACTED] kV. I tillegg har ny transformator [REDACTED] noe høyere grense for langvarig overlast som kan utnyttes.

Prosjektet legger til rette for videre kapasitetsøkning på Helgeland med dublert 420 kV, jf. trinn 2 i Områdeplan Nordland. Det er igangsatt konseptvalgutredning (KVU) for økt kapasitet på Helgeland. Planlagte tiltak (alternativ 1) er vurdert opp mot å utsette investeringen i 4 år til 2030 (alternativ 0).

En utsettelse i fire år gir kapitalbesparelser på ca. 45 MNOK i nåverdi (renteeffekt). Dette må veies opp mot virkninger ved å utsette prosjektet:

- Brudd på kraftberedskapsforskriften, som følge av at [REDACTED] blir stående unødvendig lenge uten skallsikring. Det vurderes som svært uheldig om Statnett velger å se bort fra beredskapsforskriften.
- Økt risiko / sårbarhet, som følge av økt sannsynlighet for havari og andre uønskede hendelser knyttet til begge transformatorene. [REDACTED] blir stående ubeskyttet i ytterligere 4 år. [REDACTED] er i dårlig forfatning og går ut over forventet levetid, med økt risiko for oljelekkasje. Dersom uhell skjer, og Statnett bevisst har utsatt reinvestering av en stasjon med mangler, vil dette også være uheldig mht. Statnetts omdømme.
- Fire år med høyere drift- og vedlikeholdskostnader. Dette er bl.a. knyttet til å forhindre isdannelse i bekkeløpet vinterstid, men også økt risiko for skader på Rana-ledningens endemast.
- 80 MW økt kapasitet til nytt forbruk under Nedre Røssåga blir først tilgjengelig fire år senere. I tillegg utsettes mulighet for høyere overlast med ny [REDACTED]. Statnett har mottatt forespørsler om kapasitet i Nedre Røssåga/Marka fra mange aktører, hvor flere har modne prosjekter og ønsker tilknytning på kort sikt.

Vi vurderer at kapitalbesparelsen på 45 MNOK ikke veier ikke opp for konsekvensene ved å utsette prosjektet, og at det er rasjonelt å gjennomføre investeringen i henhold til prosjektets fremdriftsplan. Av de øvrige alternativene for forskriftsmessig installasjon av transformatorene [REDACTED] vurderer Statnett at utbygging av 420 kV-anlegget mot sør, i størst grad møter behovene og gir fleksibilitet til å møte fremtidige behov. Omsøkt løsning vil lukke avvikene fra KBF og legger til rette for utvikling av 420 kV-anlegget og utfasing av 300 kV. Områdeplan Helgeland og Salten viser en betydelig forventet forbruksvekst i området. Det planlegges de nærmeste årene å knytte stasjonene Rana, Nedre Røssåga og Marka tettere sammen med nye 420 kV ledninger (Nedre Røssåga-Rana 2, Marka-Nedre Røssåga 2). Tiltakene legger til rette for tilknytning av nytt forbruk og gir også plass til mer produksjon. 300 kV-anlegget og tilhørende sjakter oppfyller ikke dagens krav til sikkerhet og må skiftes ut.

Statnett vurderte et nullalternativ samt seks muligheter for utvikling av stasjonen. Alternativene var ulike tekniske varianter av utvidelser av eksisterende trafostasjon. I vedlagte mulighetsstudie er alternativene nærmere beskrevet.

Foreslått utbygging innebærer investeringskostnader på 328 - 439 MNOK inkl. prisstigning, valuta og byggelånsrenter. Bestykning av bryterfelt for tilknytning til Fortescues ammoniakkfabrikk vil koste ca. 10 MNOK i tillegg.

Tabell 3 Oppsummering av kostnader og nyttevirksomheter for omsøkte anlegg.

Utarbeidet: september, 2023	Nullalternativet	Alternativ 1
[Nåverdi 2023-MNOK]	Utsette i 4 år	Fortsette prosjektet
Prissatte virkninger		
Investeringskostnader Statnett	-250	-295
Differanse til nullalternativet	0	-45
Ikke-prissatte virkninger *		
Reduserte drifts og vedlikeholdskostnader	0	Liten (+)
Verdi nytt forbruk / kapasitetsøkning	0	Middels (++)
Rangering ikke-prissatte virkninger	2	1
Andre beslutningsrelevante forhold		
Nullalternativet medfører brudd på beredskapsforskriften i 4 år gjennom nåværende/midlertidig plassering av transformator som står uten tilstrekkelig skallsikring. Dagens transformator og tilhørende sjakt er i dårlig forfatning og moden for utskifting. Alternativ 1 gir økt kapasitet til nytt forbruk, og legger til rette for videre utvikling av nettet i området.		
Vurdering av usikkerhet		
Usikkerheten går på faktisk tilstand for transformator med tilhørende sjakt, og skadeomfanget ved et eventuelt havari.		
Rangering samfunnsøkonomisk rasjonalitet	2	1
* Skala er 0-liten-middels-stor, med (+) eller (-) retning. Ikke-verdsatt indikerer kun retning, størrelse er ikke vurdert.		

5. Planprosess før søknad

Nedre Røssåga transformatorstasjon ble bygd i 1976 og er utvidet flere ganger. Omgivelsene er godt kjent med virksomheten, og anlegget er et kjent element i landskapet. Sånn sett skiller prosjektet seg fra helt nye prosjekter, der det ofte søkes om anlegg i helt nye områder. Det er heller ikke lenge siden Statnett sist utvidet anlegget, og det foreligger mye oppdatert kunnskap om området fra før av.

Det er gjennomført en mulighetsstudie og et nedvalg (beskrevet i kap. 4.2.2).

Det er avholdt møte med Hemnes kommune for å informere om planene og for å fremskaffe informasjon om prosjektområdet.

Det har vært flere møter og dialog med Statkraft om planene, og da spesielt tilknyttet grunnerv, behov for omlegging av bekk. Det er så langt ikke inngått minnelig avtale med Statkraft om erverv av grunn.

Det har vært dialog med Statskog om grunnerv på det utvidete stasjonsområdet og arealet der det er planlagt deponi. Det er så langt ikke inngått minnelig avtale med Statskog om erverv av grunn.

Konsekvensene av planene for allmenne interesser er vurdert av Statnett selv, og er basert på kjent kunnskap fra nasjonale databaser og befaringer i området.

Nordland fylkeskommune og Sametinget er kontaktet for å få vurdert behovet for §9-undersøkelse.

Det foreligger ingen forhåndsuttalelser i saken.

5.1. Vurderte alternativer

Valg av omsøkt alternativ er gjort med bakgrunn i kostnader, tekniske årsaker (bl.a. mye behov for utkopling for noen muligheter), i hvilken grad løsningen er fremtidsrettet, krav i forskrifter og regler og behov for nytt areal.

6. Virkninger for miljø, naturressurser og samfunn

6.1. Arealbruk

Planområdet er avsatt til Landbruks-, natur- og friluftsmål, samt reindrift (LNFR) i kommuneplanens arealdel for Hemnes kommune, mens eksisterende stasjonsområde er avsatt til industrimål. Se figur 3.

Figur 3 Utsnitt fra kommuneplanens arealdel for Hemnes kommune (Kommunekart). Markøren viser nytt område for utvidelse av apparatanlegg. Grønt areal er LNFR-område, mens blått areal er industriområde.

Det sprenses ut og opparbeides et areal på ca. 15 dekar til nytt apparatanlegg og transformatorsjakter. Dersom det blir behov for utvidelser med nye transformatorer og bryterfelt i fremtiden, er det plass til dette sør for anlegget.

Det er behov for et areal på ca. 20 daa til deponi for overskuddsmasser.

Det er foreslått to arealer til riggområder. Disse opparbeides innenfor Statnetts egen eiendom, og i stor grad på allerede berørte/opparbeidede områder delvis innenfor og delvis utenfor stasjonsgjerdet og langs eksisterende veg i sør. Se kart for detaljer. De to riggområdene har et areal på totalt ca. 17 daa.

6.2. Bebyggelse og bomiljø

De nærmeste boligene er fire privateide gårder og Vesterli boligfelt, 700-1000 meter hhv. øst og nord for anleggsområdet.

Statkraft eier noen hytter ca. 500 meter vest for anleggsområdet.

Ingen av boligene eller hyttene ligger så nært anleggsområdet at de vil oppleve støy eller magnetfelt over gjeldende veiledning, retningslinjer eller regler.

Det er aktuelt å varsle naboer i forbindelse med utsprenging av tomta.

6.3. Infrastruktur

Tiltaket vurderes ikke å påvirke veger eller annen infrastruktur. Det aller meste av transport i forbindelse med byggingen vil foregå internt på anleggsområdet og mellom anleggsområdet og deponiområdet.

Det vil bli noe kjøring på E6 og de kommunale vegene inn mot anlegget til transport av personell og utstyr, og mot slutten av prosjektperioden vil det bli transportert inn en ny transformator.

6.4. Friluftsliv og rekreasjon

Prosjektområdet ligger innenfor et større område merket som svært viktig friluftsområde i Naturbase. Området er et lokalt utfartsområde, mest brukt som lysløype om vinteren. Løypa går vest og sør for eksisterende anlegg.

Selve prosjektområdet er ikke et utpreget friluftsområde, da det er inngrepsnært og terrenget ikke innbyr til ferdsel verken sommer eller vinter. Kommunen opplyste i møte at arealene avmerket som viktige friluftsområder er grovt angitt i den gjennomførte registreringen.

Anleggsperioden forventes ikke å medføre negativ påvirkning på friluftsliv og rekreasjon. En permanent utvidelse av anlegget 100 meter i retning sør, samt bruk av et område på ca. 23 dekar til massedeponi vurderes å medføre ubetydelige til små konsekvenser for friluftsliv.

6.5. Landskap og kulturminner

Utvidelsen av transformatorstasjonen skjer i et område preget av tyngre og godt synlige tekniske inngrep. Det har vært kraftanlegg i Nedre Røssåga i 45 år, og på 2010-tallet etablerte Statkraft et deponi rett øst for anlegget i forbindelse med utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk (avsluttet i 2016). Det går mange veger rundt Statnetts anlegg og i nærområdet og det er opparbeidet arealer flere steder. I dette området vurderes det som lite konfliktfyllt å utvide en transformatorstasjon.

Stasjonen ligger godt plassert og skjult i terrenget med tanke på innsyn. Det er først ved ferdsel i umiddelbar nærhet at anlegget er godt synlig.

Visualiseringen i figur 4 viser hvordan det ferdig utvidede anlegget vil se ut i terrenget.

Figur 4 Visualisering fra 3D-modell som viser ferdig anlegg. Utvidelsen av transformatorstasjonen med bryterfelt og transformatorer i bildets forkant.

Fylkeskommunen i Nordland og Sametinget er kontaktet for å få avklart om utredningsplikten etter kulturminnelovens § 9 er oppfylt. Verken fylkeskommunen eller Sametinget ser behov for å gjennomføre befaring, og vil gi en kulturminnefaglig uttalelsen når søknaden er på høring.

6.6. Naturmangfold

Vegetasjon innenfor prosjektområdet

Deler av prosjektområdet er opparbeidet med veg og har nylig vært opparbeidet som anleggsområde i forbindelse med siste utvidelse av transformatorstasjonen. I deler av området er vegetasjonen på vei tilbake. Den sørligste delen av prosjektområdet vil berøre barskogsareal med gran av middels bonitet og noe blandingsskog i overganger mot eksisterende anlegg. Et areal på ca. 6 dekar må hogges ut.

Der deponiet er planlagt er det også barskog med gran som må hogges ut over et område på ca. 20 dekar.

Det er i gang arbeid med konsekvensutredninger i området i forbindelse med planer om industri på arealet kalt Fagereng i øst (hydrogenfabrikk og datasenter), og i Naturbase er det allerede merket av to lokaliteter rett øst for prosjektområdet.

- Fagerengmyra – rik åpen jordvannsmyr med stor verdi
- Grønnmyrbakken 1 og 2 - rik åpen jordvannsmyr med stor verdi

Ingen av naturtypene vil bli berørt av dette prosjektet.

Det er kalkrik berggrunn i området (marmor), og dermed et potensiale for spesielt planteliv.

I skogsområdene kan det være hekking av rovfugl, og dette vil sjekkes ut sommeren 2024. Dersom det viser seg at det er hekking av rovfugl vil det vurderes restriksjoner i anleggsarbeidet i hekketida.

Figur 5 Prosjektområdet sett fra vest.

6.7. Vassdrag og vannressursloven

Jensstibekken går gjennom området. Bekken er en sidebekk til Svartåga, som renner ut i Røssåga ved tettstedet Korgen. Den greina som kommer inn fra vest er ikke tegnet inn i vann-nett (NVE). Antar dette er fordi den ikke har årssikker vannføring.

Det er svært bratt opp i Jensstibekken fra utløpet i Røssåga, og det er ingen innsjøer ovenfor prosjektområdet. Det antas derfor at det ikke lever fisk i bekken. Slik bekken er lagt om i dag forbi stasjonsområdet er det heller ikke annet naturmangfold i den.

Frem til 2019 gikk bekken i rør gjennom stasjonsområdet. Det ble gjort en kartlegging av tilstanden til røret og besluttet at bekken skulle legges åpen i en betongkulvert for å sikre vannhåndteringen rundt stasjonsområdet og for å unngå skader under anlegget (se figur 6). Betongkanalen har vist seg å fungere dårlig, fordi det lett fryser til ved lav vannføring om vinteren. Kanalen har nesten ikke fall på en strekning og det pakkes is. Når det kommer perioder med høy vannføring hindres vannet, og det flommer over kanten og østover gjennom Statkrafts deponi.

Figur 6 Eksisterende betongkanal for Jensstibekken rett øst for stasjonsområdet.

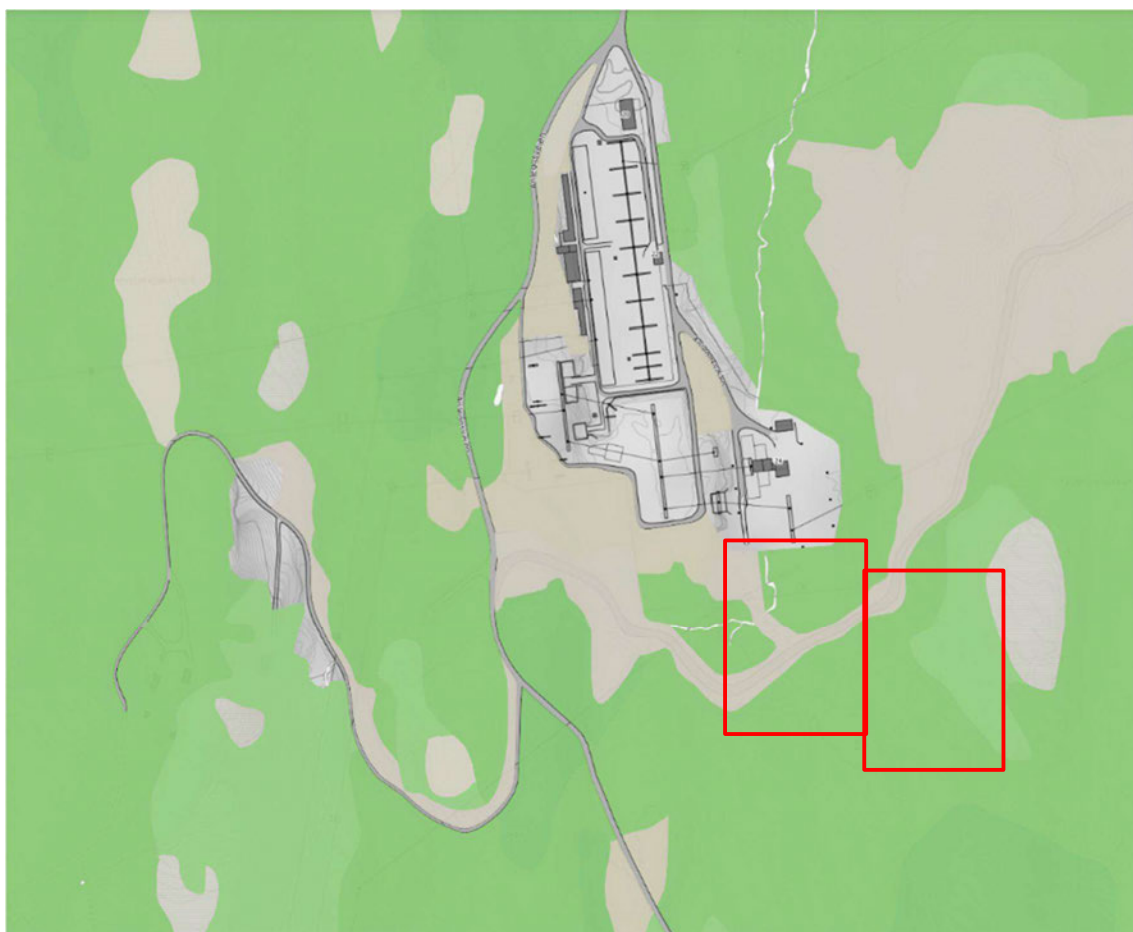
Bekken vil berøres av utvidelsen, og er nå foreslått lagt i rør forbi stasjonsområdet. Det er umulig å etablere en åpen bekk på grunn av topografien i området. Erfaringene med den åpne kanalen tilsier at det vil være gunstig å ha en lukket og frostfri løsning, gitt at det er minimalt med fall og sannsynligvis vil bli kontinuerlige problemer med isingsproblematikk om vinteren.

Konsekvensene av å legge bekken i rør over en strekning på ca. 750 meter vurderes som små. Den delen av bekken som i dag går i kanal har ingen verdi for naturmangfold.

6.8. Andre naturressurser

Prosjektet vil medføre hogst av 25-30 dekar granskog med lav til middels bonitet.

Konsekvensen for skogbruk vurderes som liten.

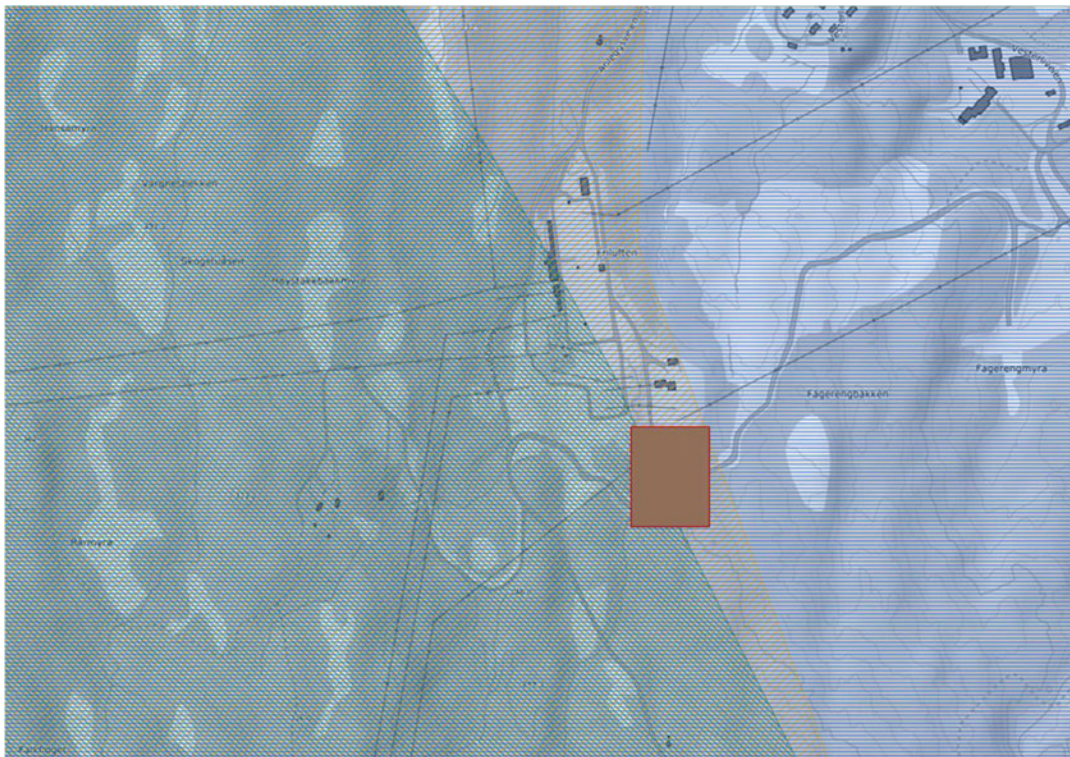
Figur 7 Markslagskart for prosjektområdet. Prosjektet vil innebære hogst av skog med lav (lys grønn) til middels (grønn) bonitet (Kilde NIBIO, Kilden).

6.9. Samiske interesser og reindrift

Prosjektet ligger innenfor reinbeitedistrikt Nedre Røssåga/Toven, og vil berøre tidlig vårbeite, høst vinterbeite og vinterbeite (se figur 8).

Prosjektet berører et lite areal og vil bety lite for reinbeite i driftsfasen. Det kan bli forstyrrelser i anleggsperioden.

Det har vært kontakt med reinbeitedistriktet for å fremskaffe bedre kunnskap om bruken av området og for å enes om eventuelle tiltak for å redusere mulige konsekvenser.

Figur 8 Reinbeitearealer i prosjektområdet. Grønt er vårbeite, lilla er høst/vinterbeite og blått er vinterbeite.

6.10. Samfunnsinteresser

Tiltaket forventes å kunne gi en viss verdiskapning lokalt. Det vil bli behov for varer og tjenester lokalt/regionalt både i anleggs- og driftsfasen. Prosjektets omfang krever full anbudsprosess, og det vil bli opp til de valgte leverandørene i hvilket omfang de vil benytte lokale leverandører og entreprenører.

Hemnes kommune har eiendomsskatt på kraftnett. Dette betyr at det vil betales eiendomsskatt for Statnetts anlegg.

6.11. Luftfart og kommunikasjonssystemer

Ikke relevant.

6.12. Forurensning, klima og miljømessig sårbarhet

Forurensning til vann

I forbindelse med anleggsarbeidet kan det skje uforutsette utslipp fra anleggsmaskiner. Det planlegges beredskap for håndtering av utslipp i form av oljeabsorberende materiale og påfølgende oppsamling, samt krav til anleggsmaskinene som skal benyttes på anlegget.

I forbindelse med grunnarbeid kan det skje utvasking av partikler til bekkesystemene som passerer anleggsområdet. Disse vil etter hvert havne ut i overvannssystemet. Vanlig forurensning fra midlertidig anleggsvirksomhet er i henhold til forurensningsloven § 8 første ledd punkt 3 tillatt uten behov for særskilt tillatelse etter forurensningsloven § 11, så fremt anleggsdriften er å anse som midlertidig og at forurensningen er å anse som vanlig.

I transformatorsjaktene er det systemer for oljeoppsamling. Avrenningen fra sjaktene samles opp og føres gjennom oljeutskillere før vannet ledes inn på overvannssystemet og ut i resipient.

Forurenset grunn

Det er utarbeidet en miljøteknisk undersøkelse som beskriver potensialet for forurenset grunn på arealene som skal tas i bruk (Multiconsult 2022).

Det er påvist verdier over normverdi (tilstandsklasse TK 2 god) i fem prøvepunkter (se figur 9). Det er noe forhøyede verdier av metallene arsen og krom i to av punktene. I to andre er det noe forhøyede verdier av kobber og kvikksølv. For arsen og krom kan påviste verdier ses i sammenheng med naturlig forhøyede bakgrunnsnivå av metallene i jordsmonnet i regionen. De to prøvene som har verdier over normverdi for kobber og kvikksølv anses som forurensset.

Det er ikke påvist verdier over normverdi av PCB, PAH eller oljeforbindelser i noen av prøvene.

Figur 9 Resultat fra miljøgeologisk kartlegging (Multiconsult).

De utførte undersøkelsene er tilstrekkelig grunnlag til å utarbeide en tiltaksplan. En tiltaksplan vil angi konkrete retningslinjer for videre undersøkelser, oppfølging i gravefasen og dokumentasjon på massedisponering. Tiltaksplanen skal behandles og godkjennes av lokal forurensningsmyndighet (Hemnes kommune). Tiltaksplanen må være godkjent før gravearbeidene kan starte.

Støv

Det er ikke gjort vurderinger av støv med tanke på luftkvalitet i saken, da det er langt til nærmeste bebyggelse.

Det må gjøres tiltak med tanke på støvspredning på grunn av elektriske anlegg i transformatorstasjonen, som er i drift under anleggsarbeidene. Støvpartikler kan skade elektriske komponenter. Tiltakene vil ha effekt også for naboer, i den grad dette er relevant.

Klima

Prosjektet har satt egne klimamål, og skal bidra til 25 % reduksjon i klimagassutslipp til 2025, i tråd med Statnetts overordnede klimamål. Dette skal gjøres gjennom:

- Synliggjøre tekniske løsningsvalg som reduserer nett-tap
- Utrede alternativer uten SF6 eller som bidrar til å kunne fase ut SF6

- Fossil-/utslippsfri anleggsplass (bruk av biodiesel eller elektrisk maskinpark)
 - Det ligger godt til rette for utslippsfri anleggsplass, da det er lokalnett tilgjengelig.
 - Dette vurderes når prosjektet skal anskaffes, med tanke på tilfang av entreprenører som kan levere på dette kravet.
- Bruk av lavkarbon-betong som miljøvennlig materiale med mindre CO₂-utslipp.
- Søke løsninger som tar i bruk minst mulig nytt areal.

De nye arealene som tas i bruk til utvidelse av stasjonen og til massedeponi vil gi noe utslipp av CO₂ på grunn av omdisponering av areal fra skogareal til opparbeidet areal. Dette vil først og fremst gjelde stasjonsområdet. Deponiet skal tilbakeføres og revegeteres, og vil om noen år bidra til å binde CO₂. Stasjonsområdet vil medføre permanent omdisponering av ca. 15 dekar skog med middels bonitet. Dette vil bidra til et utslipp av CO₂, dvs. ca. 1000 CO₂-ekvivalenter.

Miljøsanering

Det skal utarbeides en miljøkartleggingsrapport som beskriver sanering av tre trafosjakter. Trådsamleskinne (tidligere 220 kV) brukt som koblingsarrangement mellom transformatorer i 300 kV og 132 kV apparatanlegg er overflødig og vil også bli sanert.

Det skal gjennomføres kartlegging av objektene som skal rives for å avdekke eventuelle forekomster av helse- og miljøfarlige stoffer som må håndteres i forbindelse med riving og avfallsdisponering. Sanering av helse- og miljøfarlige stoffer utføres iht. gjeldende regelverk og av firma med godkjenning for slik sanering. Håndtering (også ombruk og gjenvinning) skal dokumenteres iht. forskrifter og retningslinjer.

Avfallshåndtering

Alt avfall som produseres i anleggsperioden vil bli sortert og levert på godkjent mottak.

7. Sikkerhet og beredskap

7.1. Vurderinger og tiltak

Stasjonen er plassert på samme lokalitet som det har vært transformatorstasjon siden stasjonen ble satt i drift i 1976.

Det er plass til utvidelse av anlegget i umiddelbar nærhet til eksisterende stasjon.

Arbeidet vil i stor grad utføres i nærheten av anlegg som er i drift. Dette er en risiko som må håndteres i hele byggeperioden.

7.2. Flom- og skredfare

7.2.1. Sikkerhetsnivå for flom og skred

Det er utført kontroll mot fare- og aktsomhetskart fra NVE. Det er utført sjekk av temakart:

- Aktsomhetskart for snøskred
- Aktsomhetskart for snøskred og steinsprang (NGI)
- Aktsomhetskart for steinsprang
- Aktsomhetskart for jord- og flomskred
- Aktsomhetskart for flom
- Skredhendelser
- Kvikkleire

Tiltaket ligger ca. 70 m over marin grense, og det vurderes at skred i sprøbruddmaterialer kan utelukkes. Sørøstlig del av tiltaksområdet ligger innenfor aktsomhetsområde for flom og dette er hensyntatt i dimensjonering av lukket bekkeløsning (som dimensjoneres for 1000-årsflom med klimapåslag). Ellers er det ingen arealer i de overnevnte sonene innenfor tiltaksområdet.

Overnevnte funn samsvarer med vurderinger som ble gjort med nylig avsluttet prosjekt som ble utført i perioden 2013-2017.

7.2.2. Tiltak for å sikre anlegget

Det er ikke identifisert behov for sikring av ferdig bygget utbyggingsareal.

7.2.3. Personsikkerhet

Det er stort fokus på Sikkerhet, Helse og Arbeidsmiljø (SHA) i Statnetts prosjekter. I dette prosjektet er det jevnlig risikovurderinger for å identifisere problemområder, slik at man kan være i forkant med å iverksette tiltak. Statnett vil ha en egen Sikkerhet, Helse og Arbeidsmiljø (SHA)-rådgiver i prosjektet og vil legge stor vekt på sikkerhet for arbeidere på anlegget.

8. Offentlige og private tiltak

8.1. Andre planer i området

Det er satt i gang planarbeid for to ulike industritiltak ved planområdet.

1. Hydrogenfabrikk - Fuella

Fuella future of fuel planlegger en hydrogenfabrikk ved Fagereng og Bjurselmoen, sørøst for planområdet. De har utarbeidet et planprogram for et område på nesten 1100 m². Det er under arbeid et planforslag og en konsekvensutredning for prosjektet, som skal være klar i juni 2023.

Nordvestlig yttregrense av planområdet for hydrogenfabrikken grenser mot Statnetts eiendom.

God og stabil tilgang på elektrisk kraft er en av årsakene til at nettopp Korgen er valgt som lokalitet for fabrikk. Det er en forutsetning for dette at Statnetts anlegg oppgraderes og får økt kapasitet.

2. Ammoniakkfabrikk – Fortescue

Fortescue har planer om å bygge ny ammoniakkfabrikk på Mula eller Sundsmarka som ligger ca. 15 km nord for Nedre Røssåga. Det planlegges en 420 kV produksjonsradial tilknyttet Nedre Røssåga transformatorstasjon.

3. Datasenter – Nordkraft og Aker Horizons

Nordkraft prosjekt og Aker Horizons planlegger et datasenter ved Fagereng, rett øst for planområdet. De har utarbeidet et planprogram for et område på nesten 200 m².

Hensikten med planen er å legge til rette for etablering av næringsvirksomhet. Det ønskes primært å legge til rette for etablering av haller for datalagring. Det er i tillegg aktuelt å åpne for etablering av annen kraftkrevende næringsvirksomhet. Så vidt Statnett bekjent er det ikke sendt inn planforslag og konsekvensutredning for tiltaket.

På samme måte som for Fuellas planer er god og stabil tilgang på elektrisk kraft en av årsakene til at nettopp Korgen er valgt som lokalitet for datasenteret og andre kraftkrevende næringsliv. Det er en forutsetning for disse planene at Statnetts anlegg oppgraderes og får økt kapasitet.

9. Innvirkning på private interesser

9.1. Erstatningsprinsipper

Erstatninger vil bli utbetalt som en engangserstatning, og skal i utgangspunktet tilsvare det varige økonomiske tapet som eiendommer påføres ved utbygging. I traséen beholder grunneier eiendomsretten, men det erverves rett til å bygge, drive og oppgradere ledningen. Før eller i løpet av anleggsperioden gir Statnett tilbud til grunneierne om erstatning for eventuelle tap og ulemper som

tiltaket innebærer. Blir man enige om en avtale vil denne bli tinglyst og erstatninger utbetales umiddelbart. Om man ikke kommer til enighet, går saken til rettslig skjønn.

Søknaden vil bli kunngjort og lagt ut til offentlig høring av NVE. Statnett har vært i kontakt med grunneiere som er berørt av tiltaket.

9.2. Berørte eiendommer, grunneiere og rettighetshavere

Det er utarbeidet liste med berørte grunneiere/eiendommer for de konsesjonssøkte alternativene på bakgrunn av offentlige databaser (matrikkel og grunnbok). En liste over berørte grunneiere er vedlagt.

Det tas forbehold om eventuelle feil og mangler. Vi ber om at eventuelle feil og mangler i grunneierlistene meldes til Statnett. For kontaktopplysninger, se forord.

Statnett vil ta initiativ til å oppnå minnelige avtaler med alle berørte parter, men begjære skjønn dersom det ikke lar seg gjøre å få på plass slike avtaler.

9.3. Om rettigheter til dekning av juridisk og teknisk bistand

Den som har krav på status som ekspropriasjonsskjønn, dvs. at man vil være part i en eventuell skjønnssak, har iht. oreigningslova § 15 annet ledd, rett til å få dekket utgifter som er nødvendig for å ivareta sine interesser i ekspropriasjonssaken. Hva som er nødvendige utgifter, vil bli vurdert ut fra ekspropriasjonssakens art, vanskelighetsgrad og omfang. Rimelige utgifter til juridisk og teknisk bistand vil normalt bli akseptert. Statnett vil likevel gjøre oppmerksom på at prinsippet i skjønnsprosessloven § 54 annet ledd vil bli lagt til grunn i hele prosessen. Bestemmelsen lyder:

"Ved avgjørelsen av spørsmålet om utgiftene har vært nødvendige, skal retten blant annet ha for øye at de saksøkte til varetakelse av likeartede interesser som ikke står i strid, bør nytte samme juridiske og tekniske bistand"

Det bes om at de som mener å ha behov for juridisk og teknisk bistand i forbindelse med mulig ekspropriasjon kontakter Statnett, som vil videreformidle kontaktinformasjon til de som bistår i sakens anledning. Utgifter til juridisk og teknisk bistand må spesifiseres med oppdragsbekreftelse og timelister, slik at Statnett kan vurdere rimeligheten av kravet før honorering vil finne sted.

Twist om dekning av kostnader til juridisk og teknisk bistand skal rettes via Olje- og energidepartementet til Justisdepartementet jf. Forskrift i medhold av oreigningslova § 29 pkt. 4

10. Referanser

10.1. Lover og forskrifter

Energiloven (LOV-1990-06-29-50)
Oreigningsloven (LOV-1959-10-23-3)
Kulturminneloven (LOV-1978-06-09-50)
Naturmangfoldloven (LOV-2009-06-19-100)
Vannressursloven (LOV-2000-11-24-82)
Plan- og bygningsloven (LOV-2008-06-27-71)
Vegloven (LOV-1963-06-21-23)
Forskrift om elektriske forsyningsanlegg (FOR-2005-12-20-1626)

10.2. Fagrapporter og veiledere

NVE 2023. Digital veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg. www.nve.no
Multiconsult 2023. Miljøgeologisk rapport.
Multiconsult 2023. Ingeniørgeologisk og geoteknisk rapport.
Multiconsult 2023. Notat VA, hydrologi.
Miljødirektoratet/SFT 2009. Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn. Veileder TA2553/2009

10.3. Databaser

Naturbase, Miljødirektoratet
Askeladden, Riksantikvaren
Grus og pukk, NGU
Løsmasser, NGU
Granada, NGU
NVE Atlas, NVE
Kilden, NIBIO
Kommunekart, Hemnes kommune

11. Vedlegg

1. Oversiktskart
2. Detaljkart
3. Plan-/ snittegninger av deponiet
4. Grunneierliste (gnr/bnr / navn /adresse, unntatt offentlighet) og kart med matrikkel
5. Enlinjeskjema (unntatt offentlighet)
6. Melding om sikring av konsesjonspliktige anlegg (eget [skjema](#)) (unntatt offentlighet)
7. Mulighetsstudie med nedvalg
8. Investeringskostnadstabell (unntatt offentlighet)
9. Utkast til detaljplan for Nedre Røssåga transformatorstasjon

Vedlegg 1. Oversiktskart

Vedlegg 2. Detaljkart

Vedlegg 3. Plan- og snittegninger av deponiet

Vedlegg 4. Grunneierliste og kart med matrikkel

Vedlegg 5. Enlinjeskjema (unntatt offentlighet)

Vedlegg 6. Melding om sikring av konsesjonspliktige anlegg (unntatt offentlighet)

Vedlegg 7. Mulighetsstudie med nedvalg (unntatt offentlighet)

8. Investeringskostnadstabell (unntatt offentlighet)

9. Utkast til detaljplan for Nedre Røssåga transformatorstasjon